

stedebouwkundige visie

Stedenbouwkundige visie ontwikkelingsmogelijkheden

Kerkelijk centrum te Giessenburg

Colofon

Opdrachtgever

Factum Firmitas

Datum

mei 2011

Projectgegevens

IND01-FFM00003-01a.indd

CROONEN ADVISEURS

ruimtelijke vormgeving & ordening

Hoff van Hollantlaan 7 - 5243 SR Rosmalen

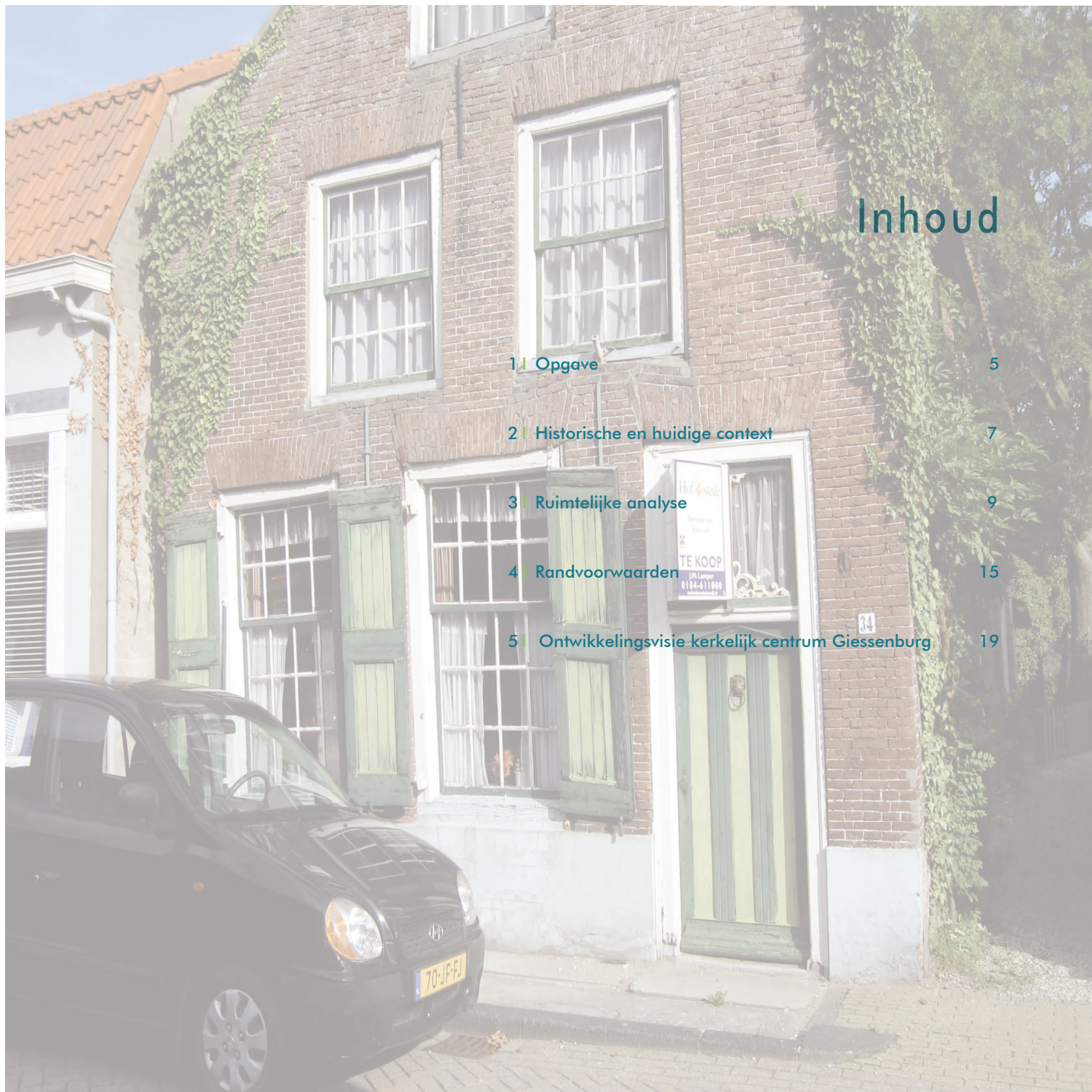
Postbus 435 - 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 - F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl - I www.croonenadviseurs.nl

Inhoud

1 Opgave	5
2 Historische en huidige context	7
3 Ruimtelijke analyse	9
4 Randvoorwaarden	15
5 Ontwikkelingsvisie kerkelijk centrum Giessenburg	19

Opgave

Croonen Adviseurs is gevraagd om een ontwikkelingsvisie op te stellen voor een nieuw kerkelijk centrum voor de Hervormde kerk in de kern Giesenburg. Hierbij was enerzijds de vraag, wat de ontwikkelingsmogelijkheden zijn binnen het plangebied en anderzijds hoe het nieuw kerkelijk centrum binnen het dorpscentrum wordt gepositioneerd.

De stedenbouwkundige ontwikkelingsvisie is een ruimtelijke toekomst visie waarbinnen het kerkelijk centrum van de Hervormde kerk zowel ruimtelijk als functioneel een plaats moet krijgen binnen haar historische context in het centrum van Giessenburg. Vanuit een ruimtelijke analyse van de historische en huidige context is een doorvertaling gemaakt naar randvoorwaarden en aandachtspunten voor de ontwikkeling van een nieuw kerkelijk centrum.

De geformuleerde randvoorwaarden beschrijven het ontwikkelings- en inspiratiekader voor het nieuwe kerkelijk centrum met aandacht voor de historische kwaliteiten van het plangebied en anderzijds de programmatische behoefte binnen het centrum van Giessenburg.

2.

Historische en huidige context

Het centrumgebied van Giessenburg wordt gedomineerd door de karakteristieke Hervormde kerk en de monumentale panden en de historische boerderij aan het historische lint, de Dorpstraat. Uit een historische analyse blijkt duidelijk dat de Hervormde kerk van oudsher een solitaire ligging had aan het lint met in de nabijheid de monumentale boerderij. De monumentale kwaliteiten van de boerderij is nog herkenbaar in de gevelopbouw aan de Dorpstraat en de bijzondere kopgevel van de boerderij. De kopgevel wordt in de huidige situatie aan het zicht onttrokken door de plaatsing van het huidige kerkelijk centrum “De Rank”. De achtergevel van de boerderij is in de loop van de tijd al meerdere malen aangepast en wordt ook niet aangemerkt als monumentaal. In de directe omgeving van de Hervormde kerk staan nog meerdere karakteristieke en monumentale gebouwen die sfeerbepalend zijn voor de Dorpstraat.

Giessenburg is in de loop van de tijd voornamelijk ontwikkeld aan de zuidzijde van De Giessen, langs de Dorpstraat en de Kerkweg. De openheid tussen de bebouwing aan de Dorpstraat is in de loop van de tijd verder verdicht. De ontwikkelingen achter de Dorpstraat, zoals de ontwikkeling van het zalencentrum De Til met bijbehorende parkeervoorzieningen, hebben grote gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit en sfeer van het lint. Door de verdichting van het lint zijn ook de groene “boerenerven” grotendeels verdwenen.

De voormalige tuin van de monumentale boerderij ademt nog steeds de sfeer van vroeger, met de karakteristieke loof- en fruitbomen die bepalend zijn voor het historische karakter van het “boerenerv” en de sfeer van het historische lint. Ook het groene karakter langs de Kerkweg en de historische beplanting in de omgeving van de begraafplaats zijn sfeerbepalend voor het centrum en het ontwikkelingsgebied.

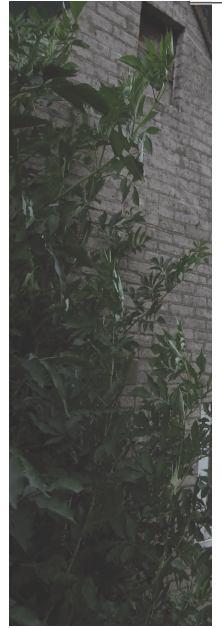

2. Historische en huidige context

Historische situatie rond 1900

Ruimtelijke analyse

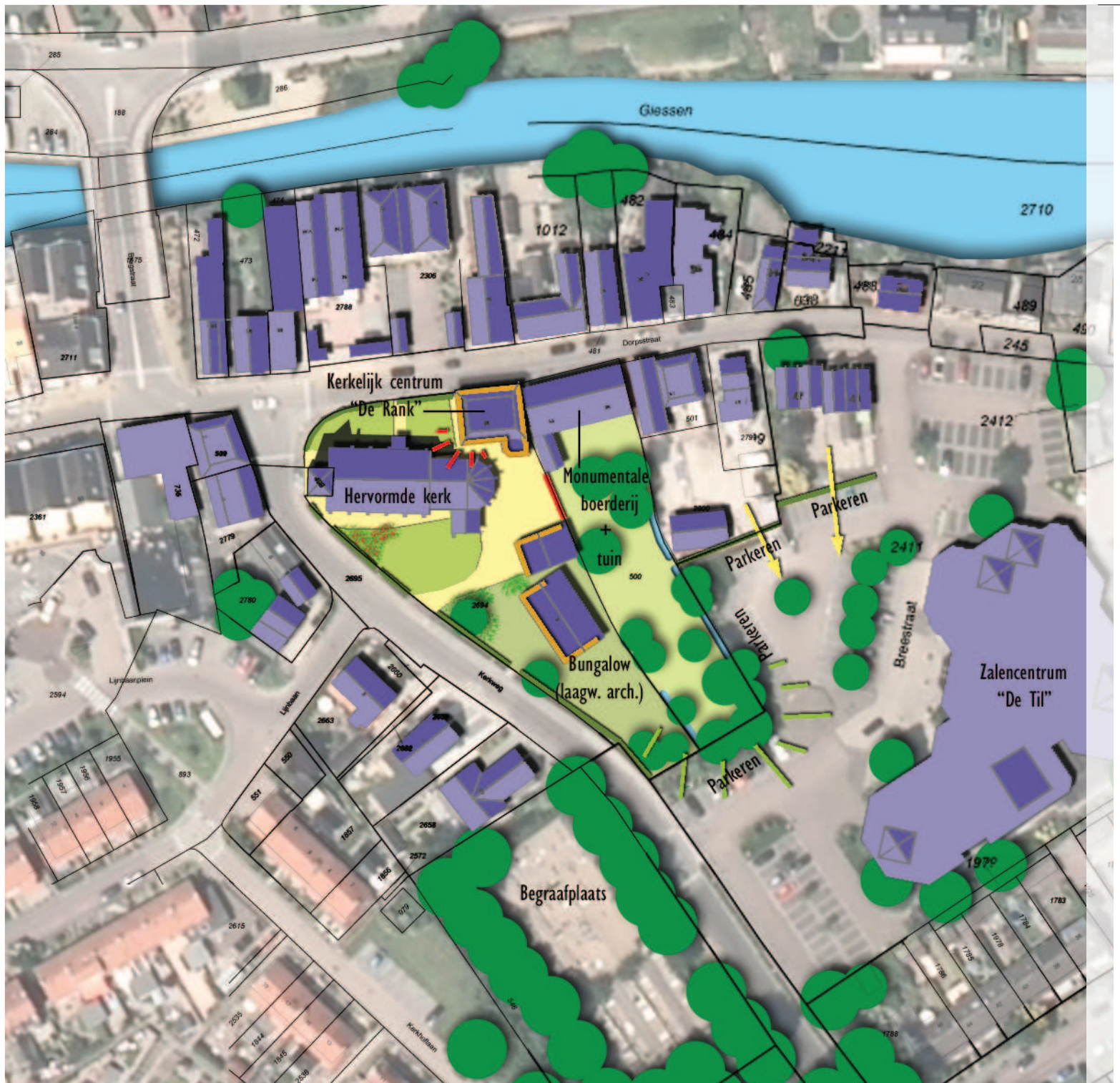
Wat direct naar voren komt uit de ruimtelijke analyse van het plangebied is de ruimtelijke impact en verschijningsvorm ter plaatse van het huidige kerkelijk centrum De Rank. De bouw van het kerkelijk centrum tussen de Hervormde kerk en de monumentale boerderij heeft grote gevolgen gehad voor de historische structuur en verschijningsvorm aan de Dorpstraat en het centrumgebied van Giessenburg. De bouw van De Rank heeft zowel grote gevolgen gehad voor de ruimtelijke kwaliteit van de Hervormde kerk als voor de monumentale boerderij. De Hervormde kerk verliest haar solitaire ligging aan de Dorpstraat en de bijzondere kopgevel van de monumentale boerderij wordt aan het zicht onttrokken.

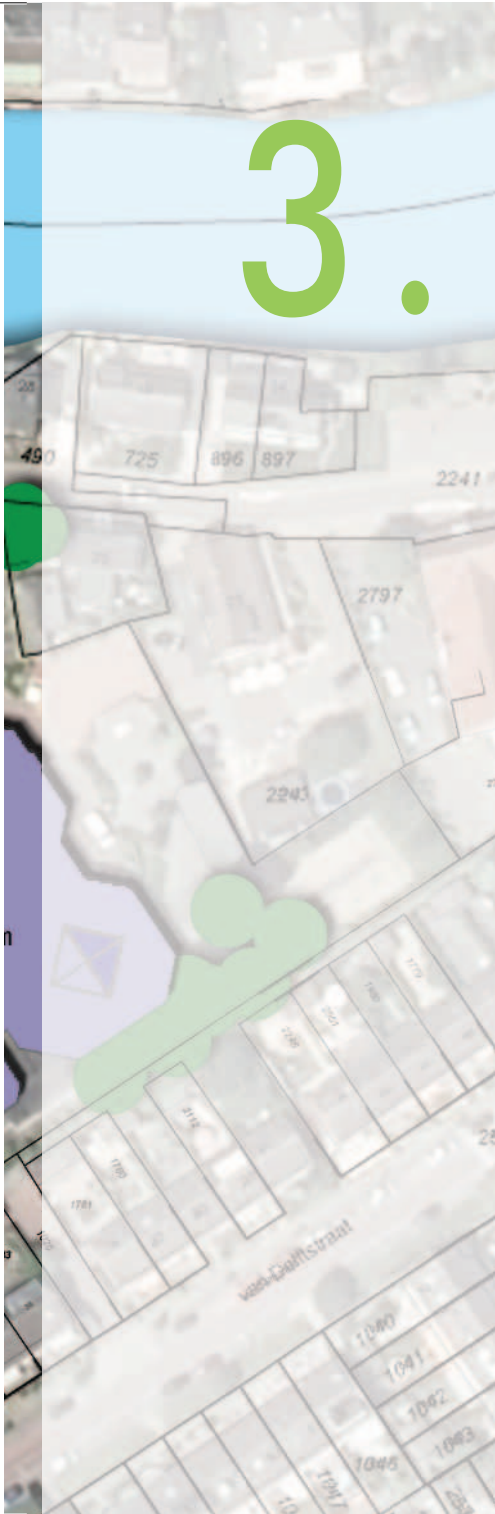
Met de bouw van de domineeswoning en bijbehorende garage wordt de vrije ruimte om de kerk verder aangetast. Hierdoor ontstaat een onsaamenhangende ruimte achter de kerk met een marginale ruimtelijke verblijfskwaliteit en uitstraling. Al de hierboven omschreven ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat zowel de Hervormde kerk als de monumentale boerderij niet volledig tot hun recht komen.

Op de grens van de tuinen aan de Dorpstraat en het parkeerterrein van het zalencentrum De Til ontstaat een confrontatie tussen de historische structuur en grootschalige dorpsfunctie. De huidige groene uitstraling van de tuinen (monumentale boerderij en domineewoning) dient gehandhaafd te worden om als een groen scherm (bomen/sloot) te fungeren bij de entree van het dorp aan de Kerkweg.

Bij de ontwikkeling van het nieuwe kerkelijk centrum is het van belang dat er voor het langzaam verkeer een verbinding gerealiseerd wordt tussen het parkeerterrein bij De Til en de Hervormde kerk (pad) om de dorpsstructuur te versterken. Tevens kan het aanwezige parkeerterrein gebruikt worden voor bezoekers van het kerkelijk centrum.

3.

Ruimtelijke analyse

Wat direct naar voren komt uit de ruimtelijke analyse van het plangebied is de ruimtelijke impact en verschijningsvorm ter plaatse van het huidige kerkelijk centrum De Rank. De bouw van het kerkelijk centrum tussen de Hervormde kerk en de monumentale boerderij heeft grote gevolgen gehad voor de historische structuur en verschijningsvorm aan de Dorpstraat en het centrumgebied van Giessenburg. De bouw van De Rank heeft zowel grote gevolgen gehad voor de ruimtelijke kwaliteit van de Hervormde kerk als voor de monumentale boerderij. De Hervormde kerk verliest haar solitaire ligging aan de Dorpstraat en de bijzondere kopgevel van de monumentale boerderij wordt aan het zicht onttrokken.

Met de bouw van de domineeswoning en bijbehorende garage wordt de vrije ruimte om de kerk verder aangetast. Hierdoor ontstaat een onsaamenhangende ruimte achter de kerk met een marginale ruimtelijke verblijfskwaliteit en uitstraling. Al de hierboven omschreven ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat zowel de Hervormde kerk als de monumentale boerderij niet volledig tot hun recht komen.

Op de grens van de tuinen aan de Dorpstraat en het parkeerterrein van het zalencentrum De Til ontstaat een confrontatie tussen de historische structuur en grootschalige dorpsfunctie. De huidige groene uitstraling van de tuinen (monumentale boerderij en domineewoning) dient gehandhaafd te worden om als een groen scherm (bomen/sloot) te fungeren bij de entree van het dorp aan de Kerkweg.

Bij de ontwikkeling van het nieuwe kerkelijk centrum is het van belang dat er voor het langzaam verkeer een verbinding gerealiseerd wordt tussen het parkeerterrein bij De Til en de Hervormde kerk (pad) om de dorpsstructuur te versterken. Tevens kan het aanwezige parkeerterrein gebruikt worden voor bezoekers van het kerkelijk centrum.

4.

Randvoorwaarden

Vanuit de ruimtelijk-functionele analyse van zowel de historische- als de huidige situatie van de directe omgeving van de Hervormde kerk zijn we gekomen tot een aantal ruimtelijke randvoorwaarden die richtinggevend en inspirerend zijn voor de ontwikkelingsvisie van het nieuw kerkelijk centrum.

De essentie is dat de Hervormde kerk weer haar solitaire ligging terug krijgt in het centrum van Giessenburg. Om dit te kunnen realiseren is het noodzakelijk om het huidige kerkelijk centrum De Rank te slopen. Hierdoor krijgt de Hervormde kerk weer de ruimte en ontstaat de mogelijkheid weer “om” de kerk te lopen.

De monumentale boerderij aan de Dorpstraat wordt door de huidige situering van De Rank, grotendeels aan de aandacht en het zicht onttrokken. Door de sloop van De Rank komt de boerderij weer vrij te staan aan de kerkzijde en toont de boerderij zich weer met haar bijzondere kopgevel naar de Dorpstraat. De kopgevel en de gevel aan de Dorpstraat dienen mogelijk gerestaureerd te worden of op een verantwoorde manier (ver)nieuwbouw te worden met aandacht voor de historische detaillering en kwaliteiten.

In de tuin van de monumentale boerderij staan een aantal waardevolle bomen, deze dienen zoveel mogelijk behouden te worden (eik-esdoorn). Hierdoor wordt de dorps karakteristiek behouden en waar mogelijk het groene karakter versterkt.

Door het slopen van het huidige kerkelijk centrum De Rank ontstaat de mogelijkheid om de kerk vrij in de ruimte te positioneren met daaraan een nieuw “dorpsplein” als ontmoetingsplek te realiseren binnen het dorp.

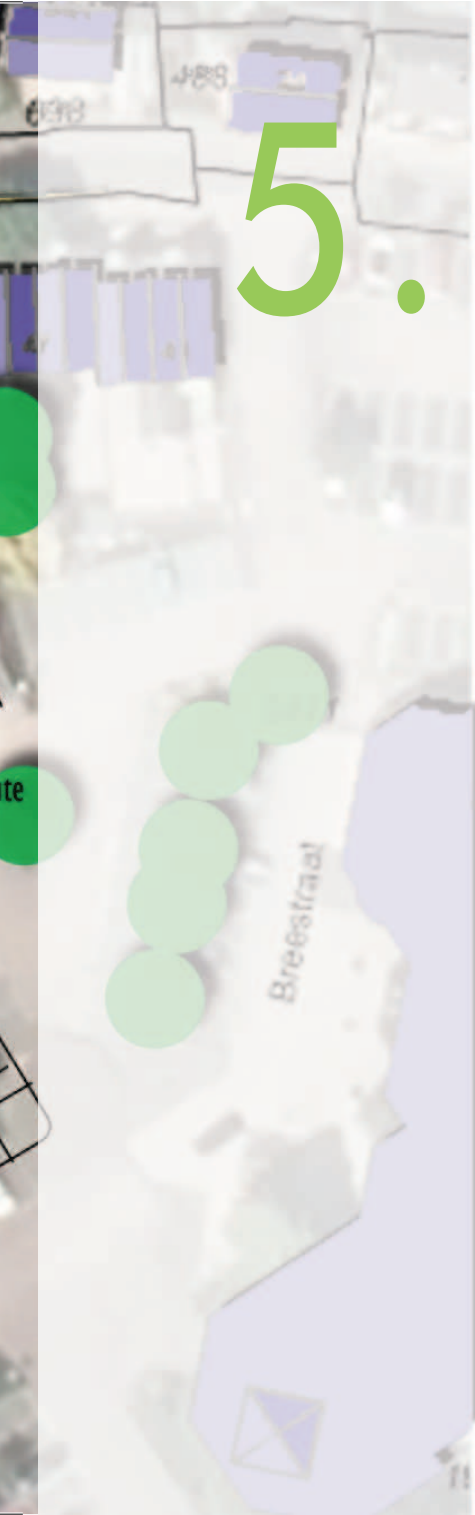

4.

Randvoorwaarden

- Historische solitaire ligging Hervormde kerk realiseren.
- Monumentale boerderij, met name de kopgevel en de gevel aan de Dorpstraat dienen mogelijk gerestaureerd te worden of op een verantwoorde manier (ver)nieuwbouw te worden met aandacht voor de historische detaillering en kwaliteiten.
- Behouden van de groene uitstraling tuin en dorpsentree (eik-esdoorn).
- Dorps"plein" verblijfsplek creëren bij het kerkelijk centrum.
- Ruimtelijke en bouwkundige kwaliteit domineewoning en De Rank?
- Slopen van bouwdelen die de kwaliteit verstoren (aanbouw boerderij –garage dominee).

5. Ontwikkelingsvisie kerkelijk centrum Giessenburg

Het startpunt van het project was een schetsplan die het kerkbestuur had laten opstellen, om het nieuw kerkelijk centrum te ontwikkelen als koppeling tussen De Rank en de monumentale boerderij. Zowel vanuit Croonen Adviseurs als de gemeente Giessenlanden zijn opmerkingen gekomen ten aanzien van dit schetsplan. Het bouwplan werd enerzijds te grootschalig en niet passend binnen de historische structuur van Giessenburg. Anderzijds was het voortborduren op een huidige structuur, wat naar ons inzien geen ruimtelijke meerwaarde zou opleveren maar eerder een afname van de ruimtelijke kwaliteiten van de huidige situatie.

Een schetsplan wat de historische en ruimtelijke potenties en kwaliteiten niet respecteert maar juist de huidige ruimtelijke situatie verslechtert. De potenties van het centrum moeten als basis dienen voor de ontwikkelingsmogelijkheden, niet alleen het programma.

In de ruimtelijke visie die hieronder beschreven is, gaan we ten eerste uit van de ruimtelijke en architectonische kwaliteiten van het centrumgebied. Hierdoor wordt het programma gerelateerd aan de ruimtelijke kwaliteiten en wordt gekeken wat ruimtelijk acceptabel is op de ontwikkelingslocatie. Uit de analyse komen randvoorwaarden naar voren die bepalend zijn voor de nieuwe stedenbouwkundig visie en als basis dienen voor een nieuw schetsplan (ontwikkelingsvisie).

5.

Ontwikkelingsvisie kerkelijk centrum Giessenburg

De **ruimtelijke visie** is gebaseerd op het opheffen van een aantal dissonanten binnen de ruimtelijke structuur en inrichting. Enerzijds is het van belang dat de hervormde kerk weer een solitaire ligging krijgt binnen het centrum van Giessenburg, anderzijds is het van belang dat delen van de monumentale boerderij aan de Dorpstraat weer in ere hersteld wordt. Hierbij krijgt zowel de hervormde kerk als de monumentale boerderij weer een bijzondere plaats in het dorpshart van Giessenburg en ontstaat er ruimte om een “dorpsplein” te realiseren als schakel tussen Hervormde kerk – monumentale boerderij en het centrum van Giessenburg.

In de huidige situatie is de sfeer van de monumentale boerderij karakteristiek aan de Dorpstraat. Het thema “boerenerf” is bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden en de groene sfeer dient behouden te worden en waar mogelijk versterkt. Om dit te realiseren is het noodzakelijk de bebouwing van “De Rank” te slopen. Hierdoor krijgt de kerk weer haar solitaire ligging krijgt aan het lint en de kopgevel van de monumentale boerderij weer de afronding gaat vormen van de ruimte aan de Dorpstraat.

De monumentale boerderij wordt zo veel mogelijk weer in haar glorie hersteld en getransformeerd tot een karakteristiek bouwwerk waarbinnen het kerkelijk centrum haar onderkomen vindt. De monumentale boerderij wordt aan de achterzijde uitgebreid met een nieuw bouwdeel waardoor nieuw kerkelijk centrum een plek in de nieuwbouw kan krijgen. De entree van de nieuwbouw gesitueerd aan het nieuwe “dorpsplein” en de kerk.

In de tuin wordt drie tuinwoningen (patio’s) gerealiseerd die de overgang realiseren naar het parkeerterrein. Het plan is een totaal ontwikkelingen en het is het van belang dat er een ensemble van bouwelementen ontstaat, zowel richting Kerkstraat – dorpsplein als de monumentale boerderij.

Nieuw kerkelijk centrum

Inrichting "dorpsplein"

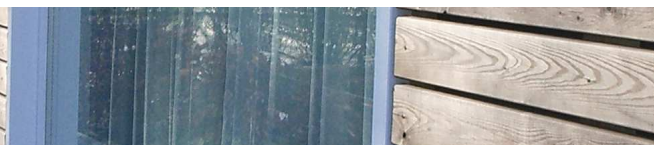
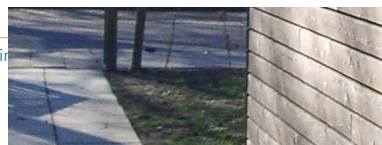
Inrichting "dorpsplein"

Nieuw kerkelijk centrum

Patio's

5.

Ontwikkelingsvisie kerkelijk centrum Giessenburg

De **bebouwingsvisie** voor het nieuwe kerkelijke centrum dient een architectonische vertaling te zijn van de totale ontwikkelingsvisie. In de ontwikkelingsvisie worden randvoorwaarden geformuleerd die een nadere uitwerking verdienen ten aanzien van de verschijningsvorm, massaopbouw, architectuur en materiaalgebruik van het nieuw kerkelijk centrum.

Vanuit het stedenbouwkundige plan is het van belang dat het nieuw kerkelijk centrum in harmonie ontwikkeld wordt met de monumentale boerderij (bebouwingshoogte) en de tuinwoningen. In het stedenbouwkundig plan is het nieuw kerkelijk centrum vormgegeven als twee afzonderlijke volumes met een transparant koppelstuk (entree). De uitbreiding dient een duidelijke vertaling te krijgen als onderdeel van het ensemble “boerenerf”. Een bouwdeel dat intern een voortzetting is van het programma, maar als een zelfstandig bouwdeel beleefbaar aan de pleinzijde, naast de Hervormde kerk. Hierbij is het van belang dat de nieuwe bebouwing de wandvorming wordt van het nieuwe “dorpsplein” wat gecreëerd wordt tussen de kerk en het kerkelijk centrum.

Bij de uitwerking en detaillering van het nieuw kerkelijk centrum is het aspect privacy richting bestaande tuinen aan Dorpstraat en oriëntatie richting het “dorpsplein” van groot belang. Hierbij moet aandachtig gekeken worden naar de positionering van gevelopeningen en bebouwingshoogte. Voor de beeldkwaliteit stellen we voor om het nieuw kerkelijk centrum vorm te geven als een eigentijdse vertaling van een bebouwingsonderdeel, behorend bij de monumentale boerderij (boerenerf). In deze eigentijdse verschijningsvorm, materiaalgebruik en detaillering wordt een contrast gecreëerd met de historische boerderij waardoor de historische boerderij extra wordt benadrukt en versterkt binnen het nieuwe ensemble.

Kijkend naar de schaal en maat van de directe omgeving en de gewenste wandvorming aan het nieuwe dorpsplein stellen we voor de nieuwbouw een bouwmassa van 1,5 bouwlaag met een kap te realiseren (zie 3D schetsen). De tuinwoningen worden 1 bouwlaag met incidenteel een opbouw per woning (zie referenties)